

OVERWEGINGEN

*bij weigering van een VOG aanvraag
in DE PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND*

Juni 2025 – VEILIGE KERK

ALGEMEEN – besluit tot Veilige Kerk – beleid, VOG's en vertrouwenspersonen

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn. Daarom besloot de generale synode in november 2022 aan het Generale College voor de Kerkorde (GCKO) te vragen om voorstellen te doen voor een regeling voor het aanstellen van vertrouwenspersonen en een regeling die predikanten, kerkelijk werkers en ook vrijwilligers en ambtsdragers verplicht tot het hebben van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Een VOG is een verklaring van het Ministerie van Justitie en Veiligheid waaruit blijkt dat iemands gedrag geen bezwaar vormt bij het uitoefenen van een nieuwe taak of functie in de samenleving.

Naar aanleiding van de voorstellen van het GCKO heeft de generale synode in april 2024 een nieuwe generale regeling omtrent 'Veilige gemeente' vastgesteld. Uitgangspunt daarvan is dat lokale kerkenraden het gesprek in de gemeente stimuleren om gezamenlijk zorg te dragen voor een klimaat waarin iedereen zich veilig kan voelen. Daarbij werd afgesproken dat deze regeling pas in werking kon treden nadat kerkenraden en classicale vergaderingen hun mening hadden gegeven over deze wijzigingen. Deze zogenaamde consideraties hebben plaatsgevonden, zodat in de synodevergadering van 20 april 2024 een definitief besluit kon worden genomen.

In de vergadering van 20 april besloot de generale synode unaniem dat een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) per 1 juli 2025 verplicht wordt voor medewerkers en vrijwilligers van lokale gemeenten binnen de Protestantse Kerk. Daarnaast moeten twee vertrouwenspersonen worden aangesteld per gemeente.

OVERWEGINGEN M.B.T. WEIGERING VOG

1. Een VOG is een teken van wantrouwen, dat past niet in de kerk

De kerk zou een gemeenschap moeten zijn gebaseerd op vertrouwen. Tegelijkertijd laten de schrijnende ervaringen in het verleden, zien dat vertrouwen alleen niet voldoende is om veiligheid in de kerk te waarborgen.

De Protestantse Kerk heeft uitsproken dat het vertrekpunt van moreel handelen in het beleid van Veilige Kerk, het slachtoffer is. Dit standpunt komt voort uit het Evangelie – de keuze voor de kwetsbare en gebroken mensen.

Daarom richt de Protestantse Kerk zich op de vraag: Wat kan een slachtoffer helpen bij de zorg om zijn/haar veiligheid en wat geeft erkenning aan het slachtoffer?

De VOG staat dus in het kader van zorg voor anderen en niet van wantrouwen.

2.Mensen werken al jarenlang zonder VOG moeten zij nu ook een VOG?

Het is begrijpelijk dat mensen die zich al jaren hebben ingezet, bij het verplicht aanvragen van een VOG het gevoel kunnen hebben dat een verplichte VOG een gebrek aan vertrouwen is. Maar het is uit zorg voor de kwetsbare medemens dat voor een VOG-verplichting wordt gekozen. Een VOG als een minimale maatschappelijke maatregel die ook in andere sectoren (zoals onderwijs en zorg) al jaren vanzelfsprekend is. Als kerk wil de Protestantse Kerk daarin niet achterblijven. Juist omdat de kerk zegt dat ieder mens telt en dat niemand geschaad mag worden binnen de kerkelijke gemeenschap.

3.De VOG biedt geen volledige veiligheid en is daarom nutteloos

De VOG is ingebed in een beleid van Veilige Kerk. Dit beleid houdt in: bewustwording hoe we met elkaar omgaan, gedragsregels opstellen, gedragscode door vrijwilligers laten ondertekenen, aanstellen van vertrouwenspersonen.

De VOG is een klein maar betekenisvol onderdeel van dit veiligheidsbeleid van de kerk. Hierbij geldt de bekende vergelijking: een autogordel voorkomt geen ongeval maar vermindert kans op letsel. Een autogordel sluit niet alle gevaar uit.

4.Er komen te veel regels in de kerk

De kerk zit niet te wachten op meer regels.

Dit is een dilemma en vraagt om een zorgvuldige afweging want het risico van een eventuele onveilige situatie mag nooit worden afgewenteld op (potentiële) slachtoffers. Het startpunt van het beleid Veilige Kerk ligt immers bij het slachtoffer en niet op een ander punt zoals bij zo-weinig-mogelijk-regels, of bij de dader (vergeving en herstel) of bij vertrouwen of genade. (Dit wil uiteraard niet zeggen dat vergiving, genade, herstel en vertrouwen geen rol spelen in het beleid).

5.Wie gaat de VOG handhaven? Wat kunnen de gevolgen zijn als men geen VOG heeft?

In de synodevergadering van april 2024 is er over handhaving van deze regeling gesproken. Die handhaving ligt niet bij de landelijke kerk, maar verloopt via de kerkelijke rechtspraak. Als iemand dus geen VOG heeft, en wel ambtshandelingen uitvoert, is dit strijdig met de kerkorde en is dit gedrag tuchtwaardig.

6. Wat te doe als iemand geen VOG wil aanvragen omdat hij/zij denkt geen VOG te krijgen?

Dit is een moeilijke en pijnlijke situatie. In gesprek met deze persoon kan gekeken worden naar een andere taak /functie die hij/zij op zich kan nemen. Een taak/functie waarvoor geen VOG nodig is of een VOG met een ander profiel

7. We leven van genade in de Kerk. Waar blijft 'de genade voor de dader' bij het verplicht stellen van een VOG?

Er is genade en vergeving voor iedereen. Dit maakt niet automatisch iedereen geschikt voor elke taak. Bijvoorbeeld: Welke ouder wil zijn kind toevertrouwen aan een jeugdleider die veroordeeld is geweest voor seksueel grensoverschrijdend gedrag?

8. Een VOG verplicht stellen is inmenging van de overheid in de kerk

De kerk wil een veilige omgeving zijn voor iedereen. Een VOG is in de maatschappij één van de hulpmiddelen om veiligheid te bevorderen. De kerk heeft ook met de overheid te maken op gebied van regelgeving i.v.m. gebruik van het gebouw en financiën.

9. Een VOG is te vervalsen

Een VOG is op echtheid te screenen. Er is een logo te zien van het ministerie van Justitie en Veiligheid en een stempel of handtekening van Justis. Bij twijfel is het na te vragen bij Justis of het om een echte VOG gaat.

10. Is een ambtsdrager of predikant juridisch aansprakelijk bij het weigeren of niet hebben van een VOG?

Een gemeentelid of een groep gemeenteleden kan een klacht indienen bij het college voor het opzicht als een predikant en/of ambtsdragers geen VOG hebben. Het opleggen van een tuchtmaatregel is aan hen toevertrouwd als het om ambtsdragers gaat. Voor gewone gemeenteleden is het college van predikant(en) en ouderlingen hiertoe bevoegd.

Als er sprake is van schade bij een slachtoffer dan kan er ook een civielrechtelijke uitspraak volgen. Er kan een procedure volgen bij een strafrechter (in geval van een overtreding). Een uitspraak van het college voor het opzicht kan invloed hebben op uitspraken op het gebied van strafrecht en civiel recht. Omgekeerd kan een uitspraak op het gebied van strafrecht en/of civiel recht ook invloed hebben op de uitspraken van het college voor het opzicht.

11.Elkaar aanspreken

Een kerkenraad die geen VOG's of minder VOG's dan vereist, aanvraagt kan aangesproken worden op deze handelswijze door de Algemene Kerkenraad indien van toepassing en/of door de classicale vergadering. Daarnaast kan er melding worden gedaan bij het classicaal college voor het opzicht.

12.Besluitvorming in de synode t.a.v. VOG

In de synodevergadering van april 2024 is er over handhaving van deze regeling gesproken. Die handhaving ligt niet bij de landelijke kerk, maar verloopt via de kerkelijke rechtspraak. Als iemand dus geen VOG heeft, en wel ambtshandelingen uitvoert, dan is dit in strijd met de kerkorde, en is dit gedrag tuchtwaardig. Uiteindelijk heeft de synode besloten de VOG verplicht te stellen. Deze beslissing is genomen, weloverwogen en na consideratie van de gemeenten genomen. (Voor de discussie omtrent Veilige Kerk zie de synodevergadering 20 april 2024 <https://youtu.be/plIUp7v8YbE>)

13.Klachten indienen

Wanneer u meent dat het beleid Veilige Kerk of de wijze van uitvoering in strijd is met de grondslagen van de kerk, kunt u overwegen hierover een klacht in te dienen bij het Landelijk Moderamen van de Protestantse Kerk. U vindt hierover informatie op www.protestantsekerk.nl

14. Contact

Contactcentrum Protestantse Kerk info@protestantsekerk.nl Tel 030-8801400
Zij kunnen meedenken en eventueel doorverwijzen binnen de Diensten Organisatie.
Veel informatie is er te vinden op www.protestantsekerk.nl